

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**VPLIV PANDEMIJE COVID-19 NA POSLOVANJE TURISTIČNIH
NASTANITEV V BOHINJU**

Ljubljana, september 2022

JAKA TALER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Jaka Taler, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Vpliv pandemije COVID-19 na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko asist. dr. Barbaro Hvalič Erzetič

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PANDEMIJE IN TURIZEM	2
1.1 Opredelitev pandemije.....	2
1.2 Pandemije v preteklosti	3
1.2.1 Krize v turizmu	4
1.2.2 Pandemija SARS in vpliv na turizem	4
1.2.3 Pandemija ebole in vpliv na turizem	5
1.3 Pandemija koronavirusne bolezni COVID-19 in vliv na turizem	6
2 GORSKI TURIZEM IN PANDEMIJA KORONAVIRUSNE BOLEZNI COVID-19.....	7
2.1 Opredelitev gorskega turizma.....	7
2.2 Vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na gorske destinacije	8
2.3 Vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na turistične nastanitve.....	9
2.4 Državni ukrepi v Sloveniji za pomoč turizmu	10
3 DESTINACIJA BOHINJ IN TURIZEM	10
3.1 Turistične nastanitve v Bohinju.....	11
3.2 Gostje v turističnih nastanitvah v Bohinju	11
4 RAZISKAVA O VPLIVU PANDEMIJE KORONAVIRUSNE BOLEZNI COVID-19 NA POSLOVANJE TURISTIČNIH NASTANITEV V BOHINJU	12
4.1 Izvedba raziskave	12
4.2 Predstavitev in interpretacija rezultatov raziskave	14
5 PREDLOGI	21
SKLEP	22
LITERATURA IN VIRI	23
PRILOGE.....	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Države z okužbami ebole v Afriki in drugih državah, število primerov in smrti..	5
Tabela 2: Statistični podatki o prihodih, nočitvah, dolžini bivanja in deležih po državah za 2021 in primerjava z leti 2020 in 2019	11

KAZALO SLIK

Slika 1: Preferiranost destinacij v poletju 2018, 2019 in 2020	9
--	---

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašalnik.....	1
Priloga 2: Prikaz primerjave po mednarodnih turističnih prihodih po kontinentih in njihov ekonomski vpliv	3
Priloga 3: Sprememba zasedenosti nastanitev za teden od 21. marca 2020 v primerjavi z letom 2019 po različnih državah	4

SEZNAM KRATIC

AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

SARS – Akutni dihalni sindrom; koronavirus

SARS – CoV 2; COVID-19 – Akutni dihalni sindrom; koronavirus

UNWTO – Svetovna turistična organizacija

WHO – Svetovna zdravstvena organizacija

WTTC – Svetovni potovalni in turistični svet

UVOD

V zaključni strokovni nalogi opisujem vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju v letu 2020 in letu 2021 ter kako so se turistični ponudniki spoprijeli s krizo ter kako so se prilagodili in pripravili za prihodnje. Raziskujem, kako je pandemija vplivala na poslovanje v večjih in manjših nastanitvah ter kakšno je bila razlika med njunimi pozitivnimi in negativnimi posledicami pandemije.

Namen zaključne strokovne naloge je prikazati vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na poslovanje nastanitev v Bohinju, saj so te zelo pomemben del turistične ponudbe v občini Bohinj. Velik del občanov v Bohinju se ukvarja z oddajanjem nastanitev, kar predstavlja njihov dodatni zaslužek poleg rednih zaposlitev, vendar je veliko tudi tistih, ki jim oddajanje nastanitev predstavlja primarni prihodek. V nalogi namreč raziskujem, kakšne spremembe so morali ponudniki nastanitev v Bohinju narediti v času pandemije koronavirusne bolezni covid-19 in kako so čas v krizi izkoristili za izboljšanje svoje ponudbe. Poskušam tudi ugotoviti, kako so se večji nastanitveni obrati spoprijemali s krizo v nasprotju z manjšimi nastanitvenimi obrati. Raziskujem vpliv pandemije na strukturo gostov in na kateri trg so se osredotočali. Analiziral sem, kako so odloki vplivali na poslovanje nastanitev v Bohinju in kakšen finančni vpliv je imela pandemija koronavirusne bolezni covid-19 v letih 2020/2021. S pomočjo strukturiranih intervjujev s turističnimi ponudniki nastanitev v Bohinju prikazujem, kaj le-ti menijo, da je ključno za dobro poslovanje nastanitev v Bohinju v prihodnosti.

Cilj zaključne strokovne naloge je s pomočjo sinteze tuje in domače literature opredeliti pojem pandemije in njene posledice ter predstaviti vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na turizem v Sloveniji in njen vpliv na poslovanje turističnih nastanitev, opisati spremembe, ki so nastale kot posledica pandemije koronavirusne bolezni covid-19 pri nastanitvah v Bohinju ter podati predloge za spoprijemanje s pandemijo in prilagoditvijo nanjo v prihodnje. V prvih dveh poglavjih zaključne strokovne naloge opisujem pojem pandemije in le-te v preteklosti, krize v turizmu ter vpliv pandemij SARS, Ebola in covid-19 na turizem. V drugem poglavju opisujem gorski turizem, vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na gorske destinacije in turistične nastanitve ter državne ukrepe za pomoč turističnim nastanitvam med pandemijo koronavirusne bolezni covid-19. V tretjem je predstavljena turistična destinacija Bohinj in v četrtem poglavju je predstavljena raziskava o vplivu pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju, ki je bila narejena s pomočjo sekundarnih in primarnih virov, strukturiranih intervjujev, virov informacij.

1 PANDEMIJE IN TURIZEM

V nadaljevanju natančneje opredeljujem pandemijo in pandemije v preteklosti. Nato opisujem krize v turizmu. Osredotočim se na pandemijo SARS, Ebolo in kot nazadnje na pandemijo koronavirusne bolezni covid-19 in njihov vpliv na turizem.

1.1 Opredelitev pandemije

V polnem pomenu pandemija nima točne obrazložitve, vendar po preučevanju različnih bolezni, ki so epidemične, kot so: HIV, AIDS, Nilova bolezen, SARS, debelost in z letom 2020 tudi COVID, ugotavljam, kakšne so razlike med temi boleznimi. Bolezni, ki se uvrščajo na seznam epidemičnih bolezni, tako lahko sodimo po merilih, ki so naslednja (Morens, Folkers & Fauci, 2009):

- Geografska razsežnost bolezni, ki se prenaša na vsaj dveh kontinentih sveta ali po vsem svetu. Primer bolezni so kolera, AIDS, HIV, gripa in pljučna kuga, imenoma tudi »The Black Death«.
- Prenašanje bolezni, kako se sama bolezen prenaša s človeka na človeka. Ali se prenaša prek kapljičnih izpustov človeka kot gripa, SARS in tudi COVID-19? Potem imamo bolezni, ki se prenašajo prek črevesnih organizmov, kot je kolera, in prek živali v določenem geografskem območju, na primer prek komarjev *Aedes albopictus* (tigrasti komar), katerih pik je lahko zelo nevaren za človekovo zdravje.
- Velikost primerov okužb in hitrost nalezljivosti bolezni. Primer je Nilova bolezen, ki se je v letu 1999 s Srednjega Vzhoda razširila do Rusije in nato še v Evropo, vendar zaradi nadzorovanih primerov okužb z boleznijo in posledic se razširjanje bolezni ni poimenovalo pandemija. Tukaj dodamo kot dejavnik tudi hitrost nalezljivosti, kar pomeni, da je veliko okužb v zelo kratkem časovnem obdobju, na primer gripa v 20. stoletju ali kolera v 19. stoletju.
- Imunost prebivalstva. Tako, kot se borimo proti bolezni covid-19 s cepivi, s čimer poskušamo iztrebiti bolezen, pomeni seveda tudi imunost prebivalstva veliko obrambo pred pandemijo. Tako v 20. stoletju velja pravilo, da so proti gripi imuni (ne vsi) prebivalci, stari pod 65 let. Seveda imunost proti bolezni ne pomeni, da se ne moremo okužiti, kar je večji problem, saj tako lahko virus/bolezen razsaja med prebivalstvom naprej.
- Starost bolezni. Pri pandemijah je vzrok vedno nova bolezen, kar pomeni, da bolezen stroka ne pozna in se globalnost ne zna v pravem obdobju odzvati, da bi preprečila širjenje bolezni in kasneje zdravljenja bolezni. Seveda, če se bolezen vrne po nekaj letih, lahko ponovno povzroči pandemijo, takšen primer je na primer kolera.
- Obsedenost. Tukaj označimo bolezen debelost in kajenje, saj gre za razlog oziroma prepričanje, da nekaj moramo početi, vendar delajo posamezniki to zaradi višje sile, ki se ji reče obsedenost. Število primerov obsedenosti se viša iz leta v leto po vseh

kontinentih. Trenutno štejejo največ primerov debelih ljudi v državi Nauru s kar 79,4 % nadpovprečno debelih ljudi (Infoplease, 2021).

- Nalezljivost. Najpomembnejši dejavnik pri klicu pandemije je nalezljivost bolezni, ki jo Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) označuje za pandemije bolezni, ki se širijo s človeka na človeka, primer bolezni sta gripa in v današnjem času covid-19.

Pandemije v preteklosti, ki so bile zabeležene, in krize, ki so posledične povezane s pandemijami, so povzročile ogromno negativnih posledic za gospodarstvo, nacionalno varnost v svetu in zdravje. Izraz pandemija ima dolgo zgodovino, vendar še do sedaj ni točno opredeljen v številnih medicinskih besedilih in se pojem kot takšen še vedno spreminja. Poznane so ključne značilnosti pandemije, ki nam pomagajo razumeti, kaj so pandemije (Qiu, Rutherford, Mao & Chu, 2017).

1.2 Pandemije v preteklosti

Skozi zgodovino so se pojavljale in širile nalezljive bolezni s pandemskim potencialom. Večje pandemije in epidemije, kot so kuga, kolera, gripa, koronavirus hudega akutnega dihalnega sindroma (SARS-CoV) in koronavirus dihalnega sindroma Bližnjega vzhoda (MERS-CoV), so že prizadele človeštvo. Svet se zdaj spopada s pandemijo nove koronavirusne bolezni 2019 (COVID-19). Številne nalezljive bolezni, ki vodijo v pandemije, povzročajo zoonotski patogeni, ki so bili preneseni na ljudi zaradi povečanih stikov z živalmi z vzrejo, lovom in svetovno trgovino. Razumevanje mehanizmov prenosa patogenov na človeka je omogočilo vzpostavitev metod za preprečevanje in obvladovanje okužb. Skozi stoletja je izvajanje javnozdravstvenih ukrepov, kot so izolacija, karantena in mejni nadzor, pomagalo zajezi širjenje nalezljivih bolezni in ohraniti strukturo družbe. Ker ni bilo farmacevtskih posegov, se te metode zadrževanja še vedno uporabljajo za nadzor pandemije koronavirusne bolezni covid-19. Globalni programi nadzora patogenov, ki se prenašajo z vodo, bolezni, ki se prenašajo z vektorji, in zoonoz na stiku med živaljo in človekom so bistvenega pomena za hitro odkrivanje pojava nalezljivih groženj. Za učinkovit odziv v primeru pandemije so potrebne nove tehnologije za hitro diagnostično testiranje, sledenje stikom, spreminjanje uporabe zdravil, biomarkerji resnosti bolezni ter nove platforme za razvoj in proizvodnjo cepiv (Piret & Boivin, 2021).

Pandemije so povzročile tudi krize v turizmu. Turizem se razume kot dejanje in proces preživljanja časa stran od doma v iskanju rekreacije, sprostitve in užitka ob uporabi komercialnega zagotavljanja storitev. Kot tak je turizem produkt moderne družbene ureditve, ki se je začela v zahodni Evropi v 17. stoletju, čeprav ima predhodnike v klasični antiki. Turizem se od raziskovanja razlikuje po tem, da turisti sledijo uhojeni poti, imajo koristi od uveljavljenih sistemov ponudbe in so, kot se za iskalce užitkov spodobi, na splošno izolirani pred težavami, nevarnostmi in zadregami. Turizem se prekriva tudi z drugimi dejavnostmi, interesi in procesi, med katerimi je na primer romanje. To povzroča skupne kategorije, kot so poslovni turizem, športni turizem in medicinski turizem (Walton, 2021).

1.2.1 Krize v turizmu

Vsem krizam je skupno vprašanje, ali vplivajo na turistično povpraševanje. Na splošno turistične krize pomenijo šoke za običajni tok turistov iz regije izvora in destinacij. Tako lahko turistične krize vplivajo na povpraševanje po vhodnem turizmu, povpraševanje po izhodnem turizmu ali oboje. Po eni strani se je vhodni turistični tok proti destinacijam v zadnjih desetletjih spoprijel s številnimi različnimi vrstami kriz. Razlikujejo se po naravi vzrokov in posledicah ter so lahko začasne ali trajne. Trajne krize so lahko povezane s konkurenčnostjo destinacije in življenjskim ciklom destinacije, medtem ko lahko začasne krize sprožijo različni vzroki (Eugenio-Martin & Campos Soria, 2014).

Turizem je še posebej dovzeten za negativne dogodke, in ker je kriza vedno nekje na svetu, se zdi, da je industrija z gotovostjo skoraj trajno ogrožena zaradi še ene krize, ki se že dogaja v drugem mestu. McKercher in Hui (2004, str. 101) poudarjata, da so krize neizogibni, »epizodni dogodki, ki redno motijo turizem in gostinstvo« in Coles (2004, str. 178) dodaja, da so destinacije, ko niso v krizi, v razširjenem programu tako rekoč pred dogodkovne negotovosti in skoraj čakajo na pomemben sprožilni dogodek (Pforr, 2006).

Vpliv kriz in nesreč na turizem je lahko kompleksen glede na njihovo naravo in obseg (Backer & Ritchie, 2017). Nekateri incidenti so hitro mimo in obdobja okrevanja so lahko kratka (npr. teroristični napadi), medtem ko drugi, kot so naravne nesreče, ki poškodujejo infrastrukturo in komunikacije (npr. potresi), potrebujejo leta, da si skupnosti opomorejo. Odziv in okrevanje se bosta verjetno razlikovala glede na naravo in vpliv krize ali katastrofe. V nekaterih primerih destinacija morda ni neposredno prizadeta zaradi krize, zaradi česar jo je težko obvladati, kot je bila na primer turistična kriza v Gambiji, ki jo je povzročila Ebola, o kateri se bom še bolj osredotočil v naslednjem poglavju, prav tako na vpliv krize SARS-a (Novelli, Burgess, Jones & Ritchie, 2018).

1.2.2 Pandemija SARS in vpliv na turizem

SARS je bil odgovoren za prvo pandemijo 21. stoletja. V nekaj mesecih po pojavu v provinci Guangdong v celinski Kitajski je prizadel več kot 8.000 bolnikov in povzročil 774 smrti v 26 državah na petih celinah. Dramatično je ponazoril potencial letalskih potovanj in globalizacije za širjenje nastajajoče nalezljive bolezni; SARS se je pojavil v Foshanu v provinci Guangdong na celinski Kitajski novembra 2002. Drugi potnik je bil tisti, ki je postal vektor, ki je na novo nastali lokalni virus spremenil v globalni izbruh. Ameriški poslovnež, ki je potoval iz Kitajske prek Hongkonga, je 23. februarja 2003 prenesel bolezen v Vietnam. Zaradi izbruha bolezni je v vietnamski bolnišnici WHO 12. marca 2003 izdala globalno opozorilo. Poleg tega poslovnega potnika je vsaj 10 drugih potnikov v Hongkong bivalo v istem hotelskem nadstropju kot prvi primer SARS-a, zdravnik iz Guangdonga, ki je zdravil bolnike s SARS-om. Skupaj so razkrili problem na jugu Kitajske. Od takrat naprej se je SARS razširil v več držav (Wilder-Smith, 2006).

Skupna ocenjena svetovna gospodarska škoda SARS-a je 100 milijard ameriških dolarjev, od tega približno 48 milijard dolarjev krije samo Kitajska (Gössling, Scott & Hall, 2020). Na temelju podatkov iz UNWTA se je v prvih štirih mesecih leta 2003 mednarodni potniški promet zmanjšal za 2,6 %. Število potovanj v azijsko-pacifiške države in mednarodnih turističnih prihodov je upadlo za 10 % do 50 % od marca do aprila 2003. Število turistov v Hongkongu v aprilu in maju, ko je bila kriza zaradi SARS-a največja, je padlo za 64,8 % do 67,9 % (Abdullah, Thomas, McGhee & Morisky, 2004). Najbolj prizadete štiri države azijske destinacije so bile: Kitajska, Hongkong, Vietnam in Singapur, za katere je Rick Miller, podpredsednik za raziskave in ekonomijo pri WTTC, dejal, da so bile posledice SARS-a od štiri- do petkrat hujše kot pri terorističnem napadu 9. septembra 2011 v Združenih državah Amerikah (Clark, 2003).

V turističnih nastanitvah so za primer v elegantnem hotelu Great Eagle v Hongkongu, ki je imel pred udarom SARS-a povprečno zasedenost 487 sob v mesecu, število zasedenosti sob padlo na enomestno številko, kar je pomenilo totalno ekonomsko katastrofo v Aziji. V začetnem mesecu od začetka pandemije je bila povprečna stopnja zasedenosti v hotelih v Hongkongu 15-odstotna v primerjavi s časom pred začetkom krize, ko je bila zasedenost običajno 82-odstotna (Clark, 2003).

1.2.3 Pandemija ebole in vpliv na turizem

Ebola je virus, poimenovan po reki Ebola v Zairu (danes Demokratična republika Kongo) v Osrednji Afriki, kjer je med avgustom in novembrom 1976 prišlo do prvega znanega izbruha te bolezni. Stopnja umrljivosti tistih, ki so se okužili z virusom, je bila 90-odstotna. Takrat je drug sev virusa okužil dve območji v Sudanu v Vzhodni Afriki, katerega smrtnost je bila 50-odstotna (Joffe & Haarhoff, 2002).

Tabela 1: Države z okužbami ebole v Afriki in drugih državah, število primerov in smrti

Države z okužbami v Afriki	Št. primerov okužb	Št. smrti
Gvineja	3814	2544
Liberija	10678	4810
Sierra Leone	14124	3956
Države z okužbami v drugih državah	Št. primerov okužb	Št. smrti
ZDA	4	1
Italija	1	0
Španija	1	0
Združeno kraljestvo Britanije	1	0
Nigerija	20	8
Senegal	1	0
Mali	8	6

Prirejeno po Maphanga & Henama (2019).

V tabeli 1 so predstavljeni primeri držav, ki so bile najbolj prizadete z okužbami. Te so bile Gvineja, Liberija in Sierra Leona, kjer je Ebola terjala tudi veliko smrtnih žrtev. Po podatkih Svetovne banke so te tri države v letu 2014 skupno izgubile kar 2,2 milijarde USD (The World Bank, 2014).

Število mednarodnih prihodov v Zahodno Afriko se je med izbruhom zmanjšalo. Burkina Faso, Slonokoščena obala, Gambija, Gana, Senegal in Togo so leta 2014 zabeležile upad števila prihodov mednarodnih turistov, nekatere države pa nadaljnji upad v letu 2015. To je bilo posledica turistov, ki so celotno regijo Zahodne Afrike videli kot območje tveganja in se izogibali potovanjem tja, čeprav je bila večina teh držav povsem brez primerov okužb. Vpliv ebole na prihode v Zahodno Afriko je bil veliko večji kot na druge regije po celini. Število prihodov v države Zahodne Afrike se je leta 2014 v povprečju zmanjšalo za 3 %. Število prihodov v preostalo Afriko se je v povprečju povečalo za 9 % (ali 6 % skupaj v vseh preostalih afriških državah, razen Severne Afrike). Številke od leta 2013 do leta 2016 tudi kažejo, da so države, ki mejijo na tri države, ki so bile najbolj prizadete z okužbami, beležile velik primanjkljaj mednarodnih turistov (WTTC, 2014).

Za primer se je v Sierri Leonu, kot eni izmed najbolj prizadetih držav v izbruhu ebole, pokazalo veliko zanimanje za sektor ustanavljanja hotelov, penzionov, agencij za spodbujanje turizma itd. Glede na nujno potrebo po ustvarjanju delovnih mest in omejeno zmogljivosti rudarskega in proizvodnega sektorja v državi ustvari dovolj delovnih mest. Ogromna prizadevanja sta pokazala tako javni kot zasebni sektor, ki sta povečala in poskušala izboljšati nastanitvene sektorje v smislu zasedenosti sob, ravni, zmogljivosti, zagotavljanja kakovosti storitev in opreme, ki jih zahtevajo lokalni in mednarodni standardi. Vlagatelji so v to področje ogromno vložili, tako v javni kot zasebni sektor. Sierra Leone je bila zdaj razvrščena kot ena od držav ob zahodnoafriški obali kot država s hitrim razvojem svojega nastanitvenega sektorja. Rezultat tega je, da se vsako okrožno mesto zdaj lahko pohvali z več kot dvema standardnima prenočiščema. Izbruh ebole ni zmanjšal sektorja turističnih nastanitvev, vendar je zmanjšal stopnjo zasedenosti. Nekateri so začasno zmanjšali svoje poslovanje z odpuščanjem osebja zaradi padca prihodkov in visokih stroškov, v primerjavi s časom, ko storitve izvajajo v polnem obsegu (Kongoley-MIH, 2015).

1.3 Pandemija koronavirusne bolezni COVID-19 in vliv na turizem

Covid-19 je sedmi človeški koronavirus, ki je bil odkrit v Wuhanu v provinci Hubei na Kitajskem med nedavno epidemijo pljučnice januarja 2020. Prvi primer –covid-19 v Wuhanu, pri čemer je pacient moral biti hospitaliziran, se je pojavil 12. decembra 2019 (Wu in drugi, 2020). Do danes je bilo po svetu zabeleženih kar 592.835.036 okužb s covidom-19 virusom in od tega je umrlo 6.447.619 oseb, kar je 1,09 % od vseh okužb z virusom (Worldometers, 2022).

Turistične destinacije so sprejele izredne ukrepe in omejitve, ki so vplivali na mobilnost posameznikov po svetu. Plaže in letovišča so bila prazna, mesta zapuščena, gibanje ljudi ustavljeno, potovanje med različnimi ozemlji je bilo strogo nadzorovano. Karantena, ki jo povzroča bolezen covid-19 po vsem svetu, je škodovala preživetju ljudi in svetovnemu gospodarstvu (Vărzaru, Bocean & Cazacu, 2021).

Po podatkih UNWTO je kar 42 % svetovnih destinacij uvedlo omejitve potovanj. Skupni svetovni prihodek od turizma se je v letu 2020 zmanjšal za 2,92 milijarde USD, kar je enakovredno padcu tega dela svetovnega BDP-ja na 3,6 %, kar bi bilo najnižja raven po drugi svetovni vojni (Zeng, Li & Huang, 2021).

V letu 2021 so se epidemiološke razmere izboljšale, ampak daleč od tega, kot je bilo v letu 2019, ko se je turizem razcvetel in imel najboljše številke v primerjavi s preteklimi leti. Na sliki 1 so razvidni primerjava leta 2020 in leta 2021 z letom 2019 po mednarodnih turističnih prihodih po kontinentih, ekonomski vpliv turističnih mednarodnih prihodov po kontinentih v omenjenih letih in rezultati ključnih podatkov po kontinentih (UNWTO, 2022).

S slike v prilogi 2 (glej prilogo) je razvidno, da so se mednarodni turistični prihodi v letu 2021 povišali samo za 4 % gledano na celotni svet. Za Evropo je razvidno, da so se v primerjavi z letom 2020 mednarodni turistični prihodi povišali za 19 %, kar prikazuje, da se je Evropa najboljše izkazala v povišanju mednarodnih turističnih prihodov v primerjavi z drugimi kontinenti. Najbližje po kazalniku so Združene države Amerike, v katerih so se mednarodni turistični prihodi povišali za 17 % v primerjavi z letom 2020.

2 GORSKI TURIZEM IN PANDEMIJA KORONAVIRUSNE BOLEZNI COVID-19

Bohinj leži v osrčju Triglavskega narodnega parka v Julijskih Alpah in je obdan z gorami in neokrnjeno naravo, zato v nadaljevanju opredeljujem gorski turizem in vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na gorske destinacije in turistične nastanitve. Povzemam tudi državne ukrepe za omilitev posledic pandemije koronavirusne bolezni covid-19 za turistične nastanitve.

2.1 Opredelitev gorskega turizma

Gore so vedno na gorski AGENDI (AGENDA – skupina ljudi z velikim interesom ohranjanja gora/narave), ne samo zaradi velike pomembnosti za turizem, temveč zaradi izkušnje obiskovalca/turista na gorski destinaciji. Gre za dejavnik zavedanje vsega sveta, da gore prekrivajo več kot petino Zemlje in priskrbujejo pomembne surovine za več kot pol prebivalstva tega sveta. Pomembno je dodati, da je gorah tudi veliko vode ter so pomembne

za ohranjanje temperature in preprečevanje globalnega segrevanja (Godde, Price & Zimmerman, 2000).

Sprehodi v neokrnjeni naravi, krajše ali daljše pohodniške ture v gore so drug najbolj priljubljen obisk turističnih destinacij na svetu, pred njimi so obmorske destinacije. Po UNEP-u 2007 in University of Geneva in University of Bern 2014 naj bi proizvedle 70 do 90 milijard USD na leto. Gorski turizem je zapleten in strnjen kompleks več dejavnikov, kjer se srečajo želje turista, torej narava, sproščanje, šport, kultura in welnes (Río-Rama, Maldonado-Erazo, Durán-Sánchez & Álvarez-García, 2019).

Doživetje gorskega turizma ima pomen v pojmu posebnega interesa ali posebnega nišnega turizma, ki se ukvarja s premišljenimi in avtentičnimi izkušnjami, ki so bile zaznamovane na temelju tega, koliko sam turist sodeluje pasivno ali aktivno v izkušnji, ter kakšen odnos ima do okolja, v katerem se turistična izkušnja dogaja. Ta turistična izkušnja ima lahko več različnih oblik, npr. naj bo to skupna delavnica z domačimi prebivalci iz kraja, biti vključen v posebne dogodke, preizkusiti nekaj novega v prav posebni obleki ali prebivati prav v posebni turistični nastanitvi, ki je turist niso toliko vajeni (Richins & Hull, 2016). Opredelitev gorskega turizma po UNWTO je naslednja: *»Turistična dejavnost, ki poteka v določenem in omejenem geografskem prostoru, kot so hribi ali gore, z značilnimi značilnostmi in lastnostmi, ki so neločljivo povezane z določeno pokrajino, topografijo, podnebjem, biotsko raznovrstnostjo in lokalno skupnostjo, ter zajema široko paleto pristočasnih in športnih aktivnosti na prostem«* (UNWTO, brez datuma).

2.2 Vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na gorske destinacije

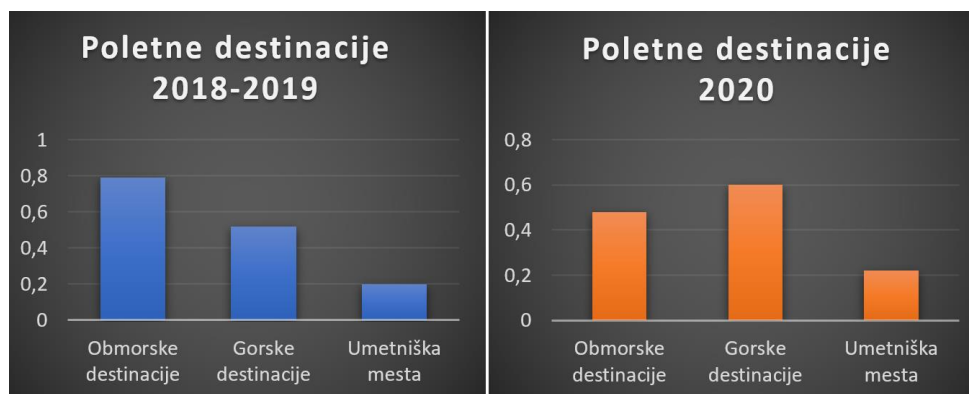
Zaznavanje osebne in fizične varnosti vpliva na odločitve turistov pri izbiri destinacije za obisk. Študije o preteklih izrednih zdravstvenih dogodkih – kot so SARS, ptičja gripa, ebola – so pokazale tesno povezavo med zdravstvenimi tveganji (zaznavanjem) in turističnimi tokovi (Lepp & Gibson, 2003; Novelli, Burgess, Jones & Ritchie, 2018).

Kako je pandemija koronavirusne bolezni covid-19 vplivala na gorske destinacije, dobro prikaže primer članka, za potrebe katerega so opravili anketo v letu 2020 v primerjavi z letom 2019, in sicer na katere destinacije so anketiranci v letu 2020 potovali, torej po začetku pandemije koronavirusne bolezni covid-19.

Najprej so raziskali zvestobo destinaciji za obdobje poletnih počitnic 2020, zato so anketirance prosili, naj ocenijo, kako verjetno je, da bodo obiskali svoje običajne destinacije in namestitev. Samo 19,5 % jih je navedlo, da nimajo običajne destinacije za svoje poletne počitnice, 23,9 % jih nima običajnega hotela/namestitve. Preostali anketiranci izkazujejo visoko nagnjenost k lojalnosti do destinacije in delno nagnjenost k nastanitveni infrastrukturi. V povprečju se bodo verjetno vrnili na isto destinacijo in na isto nastanitveno infrastrukturo za poletne počitnice 2020.

Kljub navedeni zvestobi je zanimivo preveriti, ali so pandemične poletne počitnice 2020 prinesle nekaj sprememb pri izbiri destinacije. Prva primerjava neobdelanih podatkov razkriva premik od obmorskih h gorskim destinacijam z rahlim povečanjem umetniških mest. Odločeno je bilo, da se osredotočimo na te tri destinacije, saj predstavljajo tipične izbire italijanskih poletnih turistov. Ta dokaz potrjuje tudi naša raziskava: te tri destinacije predstavljajo več kot 75 % izbir tako za poletje 2018–19 kot za poletje 2020.

Slika 1: Preferiranost destinacij v poletju 2018, 2019 in 2020

Vir: Osti & Nava (2020).

Anketo je izpolnilo okoli 1.500 anketirancev italijanskega porekla in rezultati, kot je razvidno s slike 1, kažejo, da je pandemija koronavirusne bolezni covid-19 močno vplivala na izbiro destinacije za počitnice v Italiji. V letu 2019 je skoraj 30 % prebivalcev preživel počitnice na obmorskih destinacijah. V letu 2020 je razvidno, da so prednost pri počitnicah italijanskih prebivalcev prevzele gorske destinacije, in sicer zaradi počutja, bolj zdrave destinacije, socialne distance, miru in športnih dejavnosti (Osti & Nava, 2020).

2.3 Vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na turistične nastanitve

Pandemija koronavirusne bolezni covid-19 je terjala veliko omejitev potovanj in zapor, zato se je svetovni turizem znatno upočasnili, pri čemer se je število svetovnih letov zmanjšalo za več kot polovico: ko je število primerov naraščalo, so prepovedi potovanj prizadele vse večje število prevoznikov. Število potnikov se je še strmo zmanjšalo, saj so številne letalske družbe sprejele posebne politike glede sedežev, da bi ohranile razdaljo med strankami. Za primer, omejitve sedežev Air New Zealand za izpolnjevanje vladnih zahtev glede socialne razdalje pomenijo, da letalski prevoznik leti z manj kot 50-odstotno zasedenostjo (Air New Zealand, 2020).

Vpliv krize na nastanitveni sektor je razviden na sliki v prilogi 3 (glej prilogo), za primer od 21. marca v primerjavi z istim tednom leta 2019. V vseh državah se je število gostov močno zmanjšalo, za 50 % ali več. Najbolj prizadete so bile države, ki so bile močno izpostavljene krizi z velikim številom primerov okužb, kar je povzročilo dramatične časopisne naslove

(Italija), a tudi države, ki uvajajo drastične ukrepe za omejitev gibanja prebivalstva (Grčija, Nemčija). Države, za katere se zdi, da so se odrezale bolje (Sejšeli, Švedska, Nova Zelandija), so marca morda še vedno imele veliko obiskovalcev, pri čemer so turisti razmišljali, da bi krizo prebili v državah, ki veljajo za varnejše (Gössling, Scott & Hall, 2020).

2.4 Državni ukrepi v Sloveniji za pomoč turizmu

Z letom 2020 so se spomladi začele državne pomoči v obliki paketov. Država je pripravila sedem paketov državne pomoči, v katerih so finančno pomoč, olajšave in podobno nudili različnim skupinam, kot so: podjetja, družine, invalidi, študenti, samostojni podjetniki in podobno. Prve pomoči, ki lahko rečemo, da je bila namenjena za turistične nastanitve v #PKP2, sicer drugem paketu državne pomoči, so bili deležni samostojni podjetniki, ki so imeli oprostitve plačila socialnih prispevkov in pravico do mesečnega dohodka v sorazmernem deležu (Vlada Republike Slovenije, 2021).

V naslednjem paketu, in sicer v #PKP3, je kot ukrep za omilitev posledic v turizmu vlada izdala turistične bone za vse prebivalce v Sloveniji, odraslim bon v vrednosti 200 EUR in otrokom, mlajšim od 18 let, v vrednosti 50 EUR. Po oceni GOV je bilo razdeljenih turističnih bonov v vrednosti 345 milijonov evrov. V tretjem paketu se je začela tudi priprava programa za finančno spodbudo na področju turizma, mejnega problemskega območja, saj je dolgo časa veljala prepoved gibanja izven Republike Slovenije in drugih področij. V turizmu je bilo veliko zaposlenih na čakanju, zato so kot pomoč subvencionirali nadomestila za čakanje na delo od doma. Zagotovili so tudi likvidnost podjetij prek javnih skladov z omogočanjem finančnih sredstev, zagotovljenih v proračunu Republike Slovenije (Vlada Republike Slovenije, 2021).

Prav tako je v paketu #PKP10 kot ukrep za omilitev posledic v turizmu vlada vsem državljanom Republike Slovenije dala možnost koriščenja bona v vrednosti 100 EUR za turistično nastanitev ali gostinsko storitev (Vlada Republike Slovenije, 2021).

3 DESTINACIJA BOHINJ IN TURIZEM

Bohinj je rajska dolina v objemu Julijskih Alp. Bohinjsko jezero, ki leži v osrčju Triglavskega narodnega parka, enega izmed najstarejših narodnih parkov v Evropi, je največje slovensko naravno jezero ob vznožju neokrnjenih gora in gorskih vrhov. Besede znane angleške pisateljice Agathe Christie so: »*Bohinj je prelep za umor*« (Slovenian Tourist Board, brez datuma).

V obdobju kenozoika je Bohinjska kotlina bila preplavljena z morjem in v času ledenih dob celotno območje prekrito z ledenikom, ki je oblikovalo kotlino tako, kot je še danes. Delo ledenikov je bila markantna sled in to je Bohinjsko jezero, ki je največje stalno jezero v

Sloveniji. Med naravnimi znamenitostmi v Bohinju izstopa tudi slap Savica, ki ga je s svojim delom Krst pri Savici slavil France Prešeren. Bohinj ima bogato kulturno dediščino, ki jo lahko vidimo po vseh vaseh po Bohinju. Turizem je najpomembnejša panoga v Bohinju in iz leta v leto beleži številnejše prihode in nočitve (Stubelj, 2018).

3.1 Turistične nastanitve v Bohinju

Trenutno je v Bohinju 737 nastanitev, kot so hoteli, hostli, apartmaji, sobe, turistične kmetije, kampi, počitniške hiše, koče, vendar so nekateri objekti nedejavni, torej je število malo manjše (AJ PES, 2022). Po podatkih v Ajpesu je razvidno, da v Bohinju prevladajo apartmaji in zasebne sobe, saj za veliko število lokalnega prebivalstva to predstavlja sekundarni prihodek poleg rednih zaposlitev, torej so sobodajalci, če prihodek z davkom ne presega 50.000 EUR ali so primorani odpreti s. p., ki ga uporabljajo za svoje nastanitve. Destinacija Bohinj je v tem času razvijala trajnostno strategijo za naslednja leta in razmišljala, kako obdržati neokrnjeno naravo. Gre za zeleno destinacijo, ki ima cilj privabiti v svoj konec trajnostne goste, ki so v nastanjeni destinaciji dlje časa in več potrošijo (Občina Bohinj, 2017).

3.2 Gostje v turističnih nastanitvah v Bohinju

Bohinj kot gorska destinacija je manj prizadet glede prihodov turistov v destinacijo, kar je razvidno iz tabele 2. Veliko je k temu pripomogel državni ukrep za reševanje turizma v Sloveniji, vlada je namreč v letu 2020 izdala bon 2020 v vrednosti 200 EUR in v letu 2021 bon 2021 v vrednosti 100 EUR.

Leto 2019 je bilo rekordno leto po številu prihodov in v tabeli je prikazana primerjava z letoma 2020 in 2021 v času pandemije koronavirusne bolezni covid-19. V tabeli je razvidno, koliko tujih in domačih gostov je Bohinj beležil v teh letih, koliko nočitev in zelo pomembno pri nočitvah, kakšna je bila dolžina bivanja gostov.

Tabela 2: Statistični podatki o prihodih, nočitvah, dolžini bivanja in deležih po državah za 2021 in primerjava z leti 2020 in 2019

	2021			2020			2019		
mesec	gostov	nočitev	dol. biv.	gostov	nočitev	dol. biv.	gostov	nočitev	dol. biv.
Jan.	363	1.636	4,51	7.210	23.960	3,32	7.032	24.059	3,42
Feb.	915	5.344	5,84	9.534	31.594	3,31	12.451	38.921	3,13
Mar.	1.423	4.464	3,14	2.274	7.900	3,47	7.621	21.519	2,82
Apr.	1.069	2.705	2,53	7	210	-	10.521	23.999	2,28
Maj	3.640	8.358	2,30	952	1.973	2,07	16.359	34.138	2,09
Jun.	17.156	44.490	2,59	11.842	30.335	2,56	34.009	85.607	2,52
Jul.	51.001	147.221	2,89	42.459	134.223	3,16	55.585	163.965	2,95
Avg.	63.089	185.904	2,95	50.590	158.751	3,14	64.111	185.788	2,90

se nadaljuje

Tabela 2: Statistični podatki o prihodih, nočitvah, dolžini bivanja in deležih po državah za 2021 in primerjava z leti 2020 in 2019 (nad.)

	2021			2020			2019		
mesec	gostov	nočitev	dol. biv.	gostov	nočitev	dol. biv.	gostov	nočitev	dol. biv.
Sep.	38.620	89.548	2,32	26.875	64.418	2,40	33.118	72.816	2,20
Okt.	16.036	39.002	2,43	4.456	11.928	2,68	13.315	28.383	2,13
Nov.	6.001	14.585	2,43	65	353	5,43	4.141	9.401	2,27
Dec.	16.851	39.832	2,36	378	1.376	3,64	8.381	22.951	2,74
Skupaj	216.164	583.089	2,70	156.642	467.021	2,98	266.644	711.547	2,67

Vir: Turizem Bohinj (2022).

Iz tabele 2 je razvidno, da je leto 2020 bilo najslabše leto in je pandemija koronavirusne bolezni covid-19 močno vplivala na število prihodov in nočitev v Bohinju. Pozitivni statistični podatek je dolžina bivanja, ki se je v letih 2020 in 2021 izboljšala v primerjavi z letom 2019. Iz tabele je razvidno, da se je v letu 2021 turizem v Bohinju pobral na noge, razvidno iz tabele beležil 60.000 več gostov v primerjavi z letom 2020 ter prav tako približno 110.000 nočitev več v primerjavi z letom 2020, kar nakazuje, da se bo v upanju, da se pandemija koronavirusne bolezni covid-19 čim prej konča, turizem v Bohinju postavil na stare tire. Med pandemijo je naraslo število domačih gostov, saj v letu 2020 število gostov iz Slovenije predstavljalo kar 62-odstotni delež, v letu 2021 je število domačih gostov šlo skoraj 50 % in kot rezultat so turistične nastanitve v Bohinju imele drugačno strukturo gostov v primerjavi z leti pred pandemijo koronavirusne bolezni covid-19 (Turizem Bohinj, 2022).

4 RAZISKAVA O VPLIVU PANDEMIJE KORONAVIRUSNE BOLEZNI COVID-19 NA POSLOVANJE TURISTIČNIH NASTANITEV V BOHINJU

V nadaljevanju opisujem izvedbo raziskave o vplivu pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju, predstavljam ter interpretiram ugotovitve raziskave in na koncu podajam svoje predloge za poslovanje turističnih nastanitev v prihodnje.

4.1 Izvedba raziskave

V empiričnem delu zaključne strokovne naloge predstavim rezultate, ki sem jih pridobil z metodo kvalitativnega raziskovanja s pomočjo strukturiranih intervjujev, zato podatki, odgovori na vprašanja, niso v obliki spremenljivk, temveč v obliki besedila. Strukturirani intervju je metoda zbiranja podatkov, ki temelji na postavljanju vprašanj v določenem vrstnem redu za zbiranje podatkov o temi in je ena izmed štirih vrst intervjujev (George & Merkus, 2022).

Pri analizi odgovorov intervjuja sem enotil vse besedilo in ne samo del besedila oziroma besed. Za analizo in odgovore na raziskovalna vprašanja sem se osredotočal na intenzivnost ali pogostost podobnih odgovorov, čustva in razpoloženje pri odgovorih o odlokih, zapiranju državnih meja ... Interpretiral sem dobljene rezultate in odgovoril na raziskovalna vprašanja, kako je pandemija koronavirusne bolezni covid-19 vplivala na poslovanje nastanitev v Bohinju.

Med časom pandemije koronavirusne bolezni covid-19 je bilo celotno gospodarstvo zelo prizadeto zaradi večjih zapiranj, saj so s tem industriji onemogočili delovanje. Najbolj prizadeto področje v gospodarstvu je bil ravno turizem, saj so bile meje in nekatere so še vedno zaprte ter so onemogočile prehode turistov in gostov iz drugih držav, kar je pomenilo katastrofalen padec prihodka ter posledično tudi bruto domačega proizvoda, ki ga proizvede turizem.

Drugi val epidemije se je v Sloveniji začel na začetku septembra 2020. V oktobru je vlada napovedala razglasitev epidemije, ki je začela veljati od ponedeljka, 26. oktobra 2020, za obdobje 30 dni. Epidemija ni trajala zgolj 30 dni, temveč se je končala šele 15. junija 2021. Z razglašeno epidemijo je vlada na lažji način sprejemala odloke, ki izven epidemije po mnenju številnih ne bi mogli biti zakoniti in ustavni (Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2020).

Po razglašeni epidemiji se je gospodarstvo močno zaprlo. Veliko podjetij je moralo zapreti svoja vrata zaradi povišanega števila primerov okužb s koronavirusom. Za turizem, posledično torej namestitve, ki so bile v času razglašene epidemije popolnoma zaprte, je to pomenilo velike stroške, brez pritoka prihodkov. Nastanitve so se prilagodile na različne načine. Grand hotel Union je začel oddajati hotelske sobe kot študentske sobe za dosegljivo ceno povprečnemu kapitalu študenta (STA, 2020). Nastanitve v Bohinju na žalost niso imele takih možnosti, vendar v letu 2020 in 2021 ni bilo zaznati daljših zaprtij nastanitev zaradi posledic ukrepov in nezmožnosti poslovanja nastanitvenih obratov.

Z izvedbo raziskave sem dobil odgovore na ključna štiri raziskovalna vprašanja in eno podvprašanje, ki so:

- **RV1:** Kako so se turistični ponudniki nastanitev v Bohinju prilagodili in se spoprijemali s pandemijo koronavirusne bolezni covid-19?
- **RV2:** Kako so državni ukrepi vplivali na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju?
- **RV2.1:** Ali so državni ukrepi vplivali na spremembo strukture gostov v turističnih nastanitvah v Bohinju?
- **RV3:** Kakšno vlogo v sezoni 2020 in 2021 ima dejstvo, da je Bohinj gorska destinacija?
- **RV4:** Ali turistične nastanitve v Bohinju menijo, da je pomembno sodelovanje z lokalno skupnostjo?
- **RV5:** Kaj je ključno za dobro poslovanje nastanitev v Bohinju v prihodnosti?

4.2 Predstavitev in interpretacija rezultatov raziskave

Za raziskavo na temo vpliv pandemije koronavirusne bolezni covid-19 na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju sem opravil enajst intervjujev s ponudniki apartmajev, zasebnih sob, počitniških hiš in hotela. V raziskavi so sodelovali lastniki Apartmajev Agotnik, Apartmajev Pri Bregarju, Sob Resman, Apartmajev Markič, Apartmajev Zupanc, Apartmajev Malej, Apartmajev in počitniške hiše Klemenčič, Apartmajev in počitniške hiše Jaka Zupanc, Apartmajev in počitniške hiše Taler, Apartmajev Kraljestvo Zlatoroga in z direktorico hotela Jezera.

Turističnim ponudnikom sem v avgustu 2020, v glavni turistični sezoni, poslal vprašanja prek spleta (glej prilogo), da so se na odgovore lažje pripravili takrat, ko niso bili v stiku z gosti.

Vrnjene odgovore sem analiziral po postavljenih vprašanjih, jih primerjal med seboj, napisal skupne ugotovitve in odgovoril na postavljeno raziskovalno vprašanje. Nekaj odgovorov sem priložil k interpretaciji rezultatov raziskave. Pri raziskovalnih vprašanjih, kjer so se odgovori med večjimi in manjšimi nastanitvenimi obrati razlikovali, sem to še poudaril. Podajam:

- **RV1:** Kako so se turistični ponudniki nastanitev v Bohinju prilagodili in se spoprijemali s pandemijo koronavirusne bolezni covid-19?

V Bohinju med pandemijo koronavirusne bolezni covid-19 manjše turistične nastanitve niso imele večjih težav, saj prihodki niso upadli v primerjavi z letom 2019, kar pomeni, da kljub težki situaciji, ki je nastajala v turizmu, to ni predstavljalo večjih težav. Ta čas so manjši objekti v veliki meri izkoristili za prenove svojih nastanitvenih objektov in izboljšanje ponudbe. Nekateri ponudniki turističnih nastanitev so zgradili tudi nove nastanitvene enote za oddajanje v prihodnje.

»Naše apartmaje smo moderno opremili in jih stalno "dopolnjujemo" glede na razpoložljiva sredstva. Cilji so usmerjeni k povečanju kvalitete in storitev.«

»Pred začetkom pandemije smo šli v investicijo izgradnje nove počitniške hiše. Z gradnjo objekta smo začeli konec leta 2018 in končali ob začetku poletne sezone leta 2020. S to investicijo smo želeli povečati in spremeniti našo ponudbo ter izkoristiti prostor, ki smo ga imeli na voljo.«

»Med pandemijo nismo naredili večjih sprememb. Sigurno pa nam je več časa brez turizma prišlo prav za generalna čiščenja apartmajev.«

»Renovirali smo sobe in apartmaje ter uredili okolico hiše (povečali parkirišče). Razmislili smo tudi o dodatni ponudbi za naše goste (zajtrki), uredili smo tudi spletno stran in google business profile, kjer so nas gostje (predvsem domači) lažje dobili in potencialno kontaktirali za koriščenje turističnih bonov.«

»Čas med viškom pandemije smo uporabili za razmislek o tem, kako bi lahko boljše izkoristili našo nastanitev v prihodih letih ter zagotovili več gostov. Specifične spremembe po teh načrtih pa so prišle bolj nedavno, ko smo začeli razširjati našo ponudbo na več internetnih straneh, začeli spreminjati cenovne razrede in skrbeti, da so nastanitve bolj urejene in udobne za goste. Pri enem od apartmajev smo opremili dodatno sobo in povišali cenovni razred iz dveh zvezdic na tri, kar je znatno zvišalo ceno, kar je seveda želeno. Lansko leto smo dokončali tudi garažo, s tem, da smo dogradili izolacijo, tako da se lahko vanjo zdaj shranjuje stvari za upravljanje nastanitve, ki bodo delo olajšale.«

»V času pandemije smo renovirali kopalnice, naredili generalno čiščenje in izdelali novo enoto. Za posodobitev in izdelavo nove enote smo se odločili, ker smo imeli nastanitve zaprte in tudi mi smo bili na čakanju. Večino dela smo opravili sami. Vse to za boljšo izkušnjo gostov v naslednjih letih.«

V hotelu kot večjem nastanitvenem obratu so čas izkoristili za nekaj prenove in posebne ponudbe za prihajajoče goste, vendar so se morali v času popolnega zaprtja drugače spoprijemati s krizo v primerjavi z manjšimi nastanitvenimi objekti. Ugotovil sem, da je skrb manjših objektov bila navezana na zaščitne ukrepe, ki jih je vlada spreminjala, v primerjavi z večjimi turističnimi obrati, ki so se bolj prilagajali ter zelo skrbno spremljali ukrepe glede financiranja zaposlenih, kritja stroškov in minimiziranja le-teh v času popolnega zaprtja.

»Ves čas smo morali paziti, da ne zamudimo katerega od ukrepov, od jutra do večera je bilo potrebno spremljati vse medije. Vse zaposlene smo obdržali in jih večino dali na čakanje, vzeti smo morali tudi likvidnostni kredit preko SID banke in oddajali vloge za vse ukrepe, ki so bili za nas primerni. Stroške smo poskušali spraviti na minimum. Hotel je bil zaprt, vendar je bil vedno nekdo na delovnem mestu, da ne bi prišlo do kakšne škode. Varčevali smo z ogrevanjem in ostali stroški so bili samo tisti, ki so bili nujno potrebni.«

- **RV2:** Kako so državni in svetovni ukrepi vplivali na poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju?

Državni ukrepi in svetovni ukrepi so se v vseh državah hitro spreminjali, vendar so se ukrepi med državami razlikovali. V Sloveniji so se državni ukrepi zelo hitro spreminjali, zato so morali biti pri turističnih nastanitvah zelo pozorni na izdane ukrepe vlade Republike Slovenije. Turistične nastanitve so najbolj zaznavale zaščitne ukrepe, ki so se v začetnih fazah spreminjali na zelo kratko obdobje. Negativno točko pri državnih ukrepih za turistične ponudnike je tako predstavljalo hitro spreminjanje le-teh, prav tako tudi nejasnost slednjih.

»Največji problem so bili včasih nejasna in prehitro spreminjajoča pravila o zaščitnih ukrepih glede COVIDA-19. Posledično temu je prihajalo do nejevolje pri gostih v vseh smereh. Nekateri so se ukrepov dosledno držali, drugi so jih zavračali. Naša doslednost pri izvajanju zaščitnih ukrepov in zahteve do gostov, da so izkazovali Covid potrdila, so marsikoga presenetila, kar je prinašalo nejevoljo pri določenem odstotku gostov.«

»Spremembe je bilo treba seveda ažurno spremljati na novicah in narediti vse v moči, da smo jih čim prej izpolnili. Sprejeli smo ponudbo dezinfekcijskih sredstev, nošenje mask in vse druge ukrepe.«

»Ves čas smo morali paziti, da ne zamudimo katerega od ukrepov, od jutra do večera je bilo potrebno spremljati vse medije. Vse zaposlene smo obdržali in jih večino dali na čakanje, vzeti smo morali tudi likvidnostni kredit preko SID banke in oddajali vloge za vse ukrepe, ki so bili za nas primerni.«

»Oglaševati je bilo treba na več medijih in biti hiter pri odgovarjanju na povpraševanje.«

»Ukrepi so se nenehno spreminjali in jih je bilo težko spremljati. Predvsem smo se načakali vseh navodil iz države, čeprav so jih nekateri gostje zavračali. Nekatere ukrepe smo sprejeli z velikim odobravanjem, predvsem razkuževanje rok ob prihodu v nastanitev.«

»Upoštevali smo dane ukrepe in se jim kar se da hitro in učinkovito prilagodili. Nujni ukrepi so bili seveda konstanto razkuževanje in dezinfekcija in pa sprejem in komunikacija z gosti čim bolj online.«

A pozitivno so kot ukrep za omilitev posledic v turizmu vplivali turistični boni in za večje nastanitvene obrate kritje fiksnih stroškov, financiranje delavcev na čakanju in podobno.

»Uvedba turističnih bonov, možnost čakanja na delo doma, povračilo fiksnih stroškov s strani FURS-a, subvencija minimalne plače in pomoč za financiranje regresa.«

»Turistični boni so vsekakor bili odličen ukrep za reševanje ponudnikov nastanitvenih kapacitet, namenjenih turizmu.«

»Turistični boni.«

»Lajšanje ukrepov med poletno sezono in pa predvsem razvoj cepiva sta močno pripomogla k našemu poslovanju.«

»Turistični boni so podaljšali sezono v jesen.«

»Uvedba TB 2020 in Bonov 21.«

»Turistični boni so vsekakor bili odličen ukrep za reševanje ponudnikov nastanitvenih kapacitet, namenjenih turizmu, ter državna pomoč v času popolnega zaprtja — temeljni dohodek.«

- **RV2.1:** Ali so državni ukrepi vplivali na spremembo strukture gostov v turističnih nastanitvah v Bohinju?

Z državnima ukrepoma, paket #PKP3 in #PKP10, kot ukrepoma za omilitev posledic v turizmu, je vlada vsem državljanom Republike Slovenije dala možnost koriščenja bonov. In sicer sta BON2020 v vrednosti 200 EUR za odrasle in 50 EUR do 18 let starosti ter BON2021 v vrednosti 100 EUR na večino intervjuvancev vplivala tako, da so posledično pridobili več domačih gostov. Pri nekaterih intervjuvancih je struktura gostov ostala, kakor je bila pred pandemijo koronavirusne bolezni covid-19.

»Turistični boni so nas vsekakor usmerili v to, da se je veliko truda vlagalo v promocijo za domače goste. Oglaševali smo na vseh družabnih omrežjih (Facebook, Instagram, Whatsapp ...), se vpisovali v portale, kot na primer Z bonom po Sloveniji itd. Tudi na svoji spletni strani smo oglaševali, da gosti lahko pri nas koristijo turistične bone.«

»V času pandemije smo se predvsem osredotočili na domače goste, predvsem zato, ker je bilo potovanje iz in v tujino močno omejeno ter ker smo državljani med pandemijo prejeli turistične bone, ki smo jih lahko koristili pri lokalnih turističnih ponudnikih.«

»Ciljni gosti so bili zagotovo domači, vendar nismo dali posebne pozornosti na promocijo le teh.«

»V času pandemije smo dobivali več slovenskih gostov, ampak specifično nismo spreminjali veliko v naši ponudbi, razen to, da so lahko gosti plačevali tudi s turističnimi boni.«

»Z ureditvijo spletne strani (SEO) smo postali bolj dostopni gostom, ki iščejo nastanitve. Ciljnega trga nismo selekcionirali.«

Hotel kot večji nastanitveni obrat večjo promocijo namenil domačemu trgu, in sicer zaradi velikih omejitev mednarodnih prihodov. V primerjavi z manjšimi nastanitvenimi objekti so ustvarili posebne pakete z različnimi storitvami.

»Več smo promovirali na domačem trgu, pripravili smo posebne pakete za turistične bone.«

- **RV3:** Kakšno vlogo v sezoni 2020 in 2021 ima dejstvo, da je Bohinj gorska destinacija?

Vsi ponudniki turističnih nastanitev so istega mnenja, da je ključen dejavnik za uspešno poslovanje, dejstvo, da je Bohinj gorska destinacija in ponuja neokrnjeno naravo, kar se je

odrazilo v tem, da sta kljub pandemiji koronavirusne bolezni covid-19 sezoni bili v primerjavi z letom 2019, kot mejnikom najboljše turistične sezone, zelo uspešni. Mir, sproščanje, hribi, jezero in šport, ki jih lahko povežemo z zdravjem, so dejavniki tega, da se je veliko turistov namenilo prav v Bohinj. Dolžina bivanja pri intervjuvancih je bila zelo podobna v primerjavi z letom 2019 in niso beležili upada prihodkov. Upad prihodkov v letu 2020 je beležil samo hotel, in sicer zaradi popolnega zaprtja v nekem obdobju med pandemijo koronavirusne bolezni covid-19.

»Glede gostov, ki so pri nas bivali v obdobju med pandemijo, se je težko opredeliti. Večina njih je koristila turistične bone, profil gosta je bil drugačen kakor v letošnjemu letu oziroma v preteklih. Vsekakor je Bohinj zanimiva destinacija, ki lahko marsikaj ponuja aktivnemu, k naravi usmerjenemu gostu. Trajnostni turizem je edina opcija razvoja turizma v Bohinju. Omejevanje prometa, privabljanje zgolj tistih enodnevnih gostov, ki v Bohinj pridejo z javnim prevoznim sredstvom, ki so pripravljeni svoje jeklene konjičke pustiti na parkiriščih pred samim končnim ciljem in pot nadaljevati s kolesom oziroma dodatno organiziranimi različnimi lokalnimi prevozi, itd.«

»Bohinj je beležil kar dobro število prihodov zaradi njegove pozicije v naravi in ne zaradi trajnostnega turizma. Je pa trajnostni turizem nujen, če želimo Bohinj ohraniti kot oazo miru, sredi podivjanega sveta. Največji korak k trajnostnemu turizmu se bo naredil takrat, ko se bo na prvem mestu skrbelo za prebivalce Bohinja, ki tu živimo čez celo leto in s tem ustvarjamo okolje, prijetno gostu.«

»Absolutno se strinjam, da je trajnostni turizem eden glavnih faktorjev pri razvoju zdravega turizma v destinacijah. Bohinj že dolgo velja za destinacijo, kjer se trajnostni turizem razvija dobro. Bohinj mora temeljiti na trajnostnem turizmu, paziti moramo predvsem na to, da se čim manj posega v naravo in se jo ohrani tako, kot je, tudi za zanamce. Na dolgi rok bo po mojem mnenju potrebno predvsem pri nastanitvah postaviti visoke standarde, saj se je v zadnjih letih število postelj močno povečalo, kar pa v določenih obdobjih glavne poletne sezone predstavlja močan pritisk na obstoječo infrastrukturo in pa predvsem na naravo.«

»Bohinj je ravno zaradi naravnosti v trajnostni turizem, svoje lege, razpršenosti in varnosti dosegal dobre rezultate. Nujno je potrebno nadaljevati s projekti trajnostnega turizma.«

»Trajnostni turizem ter čista in neokrnjena narava so glavni vzroki, da se ljudje radi podajo v naš konec.«

RV4: Ali turistične nastanitve v Bohinju menijo, da je pomembno sodelovanje z lokalno skupnostjo?

Sodelovanje z lokalno skupnostjo je del koncepta trajnostnega turizma. Tega se zavedajo tudi vsi turistični ponudniki, ki so mi odgovarjali, ter so mnenja, da je to pomemben del turističnih nastanitev. Sodelovanje z lokalno skupnostjo in posledično lokalnimi ponudniki je treba spodbujati ter v prihodnje samo krečiti. Brez sodelovanja z lokalnimi ponudniki in skupnostjo trajnostnega turizma ni, saj so lokalna skupnost, unikatna turistična ponudba in domačini Bohinja tisti, ki gostu lahko ponudijo unikatno izkušnjo.

»Absolutno, to je dodana vrednost. Domača obrt, kulinarika, posebnosti Bohinja in njegovih prebivalcev, zgodovina in izročilo, športne aktivnosti so stvari, ki jih je gostu potrebno predstaviti in ponuditi. Vse več domačinov se tega zaveda, kar se odraža v blagovni znamki BOHINJSKO FROM BOHINJ.«

»Da. Sodelovanje je nujno. Brez sodelovanja ni trajnostnega turizma, na dolgi rok pa tudi samega turizma ne.«

»Sodelujemo s turističnim društvom, ki je lokalni ponudnik nastanitev, izven tega pa ne. Menim, da je pomembno, saj lahko sodelovanje z lokalno skupnostjo izboljša izkušnjo za gosta.«

»Sodelovanje z lokalno skupnostjo ima velik pomen predvsem tudi pri predstavitvi celotne destinacije v svetu.«

»Stalno sodelujemo z lokalnimi ponudniki, smo kooperanti Turizma Bohinj.«

»Naša nastanitev je vključena v lokalno Turistično društvo in zavod Turizem Bohinj, ki sta gonilni sili razvoja turizma v Bohinju in vključujeta večino lokalnih ponudnikov nastanitev, pridelkov, izdelkov. Večina njih je vključena tudi pod zaščiteno znamko Bohinjsko from Bohinj.«

- **RV5:** Kaj je ključno za dobro poslovanje nastanitev v Bohinju v prihodnosti?

Vsi ponudniki nastanitev imajo zelo podobne odgovore, kljub vprašanju, ki je zelo obsežno, in dejstvu, da ima vsak drugačno mnenje. Ključni za dobro poslovanje nastanitev sta preverjanje kakovosti nastanitev in zvišanje ravni nastanitev. Posledično je, saj turistične nastanitve predstavljajo majhen delček gostovega doživetja v sami destinaciji, težava v Bohinju infrastruktura. Tukaj se pokaže primanjkljaj gostinske ponudbe, izobraženega kadra v turizmu, zelo malo je visokokakovostne ponudbe kulinarike v Bohinju. Intervjuvanci so poudarili, da sta zelo pomembni sodelovanje z lokalno skupnostjo in povezovanje domačinov v dobrobit turizma v Bohinju. Razpoložljive resurse je treba uporabiti za razvoj trajnostnega turizma, saj je velika težava trenutno ta, da imamo veliko enodnevnih obiskovalcev in je Bohinj na poti k množičnemu turizmu, kar povsem nasprotuje trajnostnemu turizmu, za kar si Bohinj močno prizadeva. S tem skladno je treba s

sodelovanjem in dobro ravnanje turističnih storitev in več turistične ponudbe poskrbeti, da turisti čim dlje ostanejo v Bohinju in da turistični ponudniki s kakovostno storitvijo privabijo zlata vrednega gosta nazaj v Bohinj.

»Nastanitev je le delček v sestavljanju, ki vpliva na vtise gosta, ki odhaja iz Bohinja. Trenutno je Bohinj kakor destinacija preveč na poti proti množičnemu turizmu. Cilji bi morali biti usmerjeni k trajnostnemu razvoju, k naravnim danostim, butičnemu turizmu, ki bi v Bohinj pripeljal gosta, ki vse to ceni, troši in se vrača. Lokalni certifikati kakovosti v nastanitvenih obratih, ki gostu zagotavljajo, da bo za svoj denar dobil ustrezen nivo storitve, visoka kulinarika, ustrezna infrastruktura, kulturna doživetja, neokrnjena narava, izobražen kader, vpletenost lokalnega prebivalstva in pozitivna klima do gostov in turizma itd. pa bodo pripomogli, da se bo dolžina bivanja v nastanitvah podaljšala, da bodo gosti odhajali zadovoljni, se vračali in širili glas o Bohinju.«

»Ključno za izboljšanje poslovanja turističnih nastanitev v Bohinju je kakovost ponudbe ter nadzor nad izvajanjem te kakovosti. V primeru turističnih nastanitev bi le-te morale gostu nuditi zadosten in primeren prostor za gibanje in sprostitve. Vsaka podstreha in kurica, ki gostu ne omogoča prijetnega bivanja, žal ne bi smela biti v ponudbi. Ampak tu pa pride na dan človekov pohlep po denarju, ki je večji od samokritike in občutka, kaj je prav in kaj narobe.«

»Predvsem bi bilo potrebno postaviti zelo visok nivo kakovosti pri nastanitvah, pod katerega seveda ne bi smeli pasti. Kot sem že dejal, se je v zadnjih letih močno povečalo število postelj in nastanitev, kar v določenem obdobju močno obremeni infrastrukturo in naravo. Če se na tem področju ne bo nič spremenilo, bi lahko v prihodnosti imeli tako imenovani "over tourism", kar pa za tak čudovit kraj, kot je Bohinj, ne bi bilo dobro.«

»Menim, da je ključen odnos domačinov in ponudnikov turističnih namestitev do gostov. Saj s pravim odnosom in prijaznostjo zagotovo gostu pustimo dober vtis na celotno občino Bohinj.«

»Kvaliteta nastanitev in infrastrukture, povezovalni produkti (enoten ski pas za več smučič, razširitev kartice Julijske Alpe, brezplačni prevozi za goste, ki bivajo v Bohinju več dni).«

»Razlog je bil predvsem ta, da je več turistov iskalo podeželje, naravo, ne prenatrpane kraje. Za naprej je pomembno, da Bohinj ostane umirjen kraj, naše goste poleti predvsem motijo množice in hrup v okolici, saj poudarjamo, da smo v TNP in jim ni jasno, zakaj je poleti tukaj tako drugače.«

»Predvsem dvig kvalitete nastanitev, izobražen kader na vseh področjih, od čistilke naprej ..., dvig kvalitete gostinskih ponudnikov, urejena infrastruktura ter predvsem povezanost nas

Bohinjcev med sabo in zavedanje, da čisto vsi boljše živimo, če imamo v Bohinju turizem in s tem posledično pozitivno sprejemanje turistov.«

»Ključnega pomena je izboljšanje infrastrukture, ureditev prometa ob jezeru, dvig nivoja ponudnikov nastanitev, obnova hotelov, dvig kulinarične ponudbe, še boljša povezanost kmetov z lokalnimi pridelki in gostinskih ponudnikov, obnova smučišč, izdelava športnih objektov, še večja povezanost med vsemi ponudniki v Bohinju.«

»Ponujati bi morali več aktivnosti in doživetij, ki bi bile za goste zanimive.«

5 PREDLOGI

Bohinj kot gorska destinacija se mora z vsemi deležniki in na vseh področjih truditi za svojo neokrnjeno naravo. Ravno pandemija koronavirusne bolezni covid-19 je na to še posebej opozorila. Bohinj se je v zadnjih dveh letih veliko naučil in turizem prilagodil novim razmeram. Menim, da so turistične nastanitve dobro pripravljene na prihajajočo jesen.

Turistične nastanitve sestavljajo samo majhen del turistične ponudbe, vendar zelo pomemben, in sicer kot ponudba celotna destinacije. Za uspešno in vsekakor boljše poslovanje turističnih nastanitev v Bohinju menim, da turistične nastanitve poskušajo dvigniti svojo raven, ki bi jo kasneje nagradili s certifikatom »Bohinjsko from Bohinj«, ki je uradna Bohinjska blagovna znamka, in cenovno dvigniti storitve turističnih nastanitev po celotnem Bohinju. Vendar to pomeni, da za ceno, ki jo bo gost plačal, dobi ustrezno raven turistične nastanitve. S tem bi privabili zahtevnejše goste, podaljšali čas bivanja in povečali izvenpenzijsko potrošnjo. Naredili bi korak proti trajnostnemu turizmu, katerega cilj je zmanjšanje dnevnega pritiska gostov na jezersko skledo in umirjanje prometa v Triglavskem narodnem parku. Bohinj ne želi množičnega turizma.

Posledično s prejšnjim predlogom menim, da če Bohinj dvigne raven turističnih nastanitev, potem bi moral Bohinj kot ena izmed bolj priljubljenih gorskih destinacij imeti veliko več različne turistične ponudbe. Pod turistično ponudbo uvrščam: dejavna doživetja, notranje športne dejavnosti, wellnese, gostinske storitve na višji ravni, izobražen kader v gostinskih in nastanitvenih storitvah. Da lahko Bohinj to ponudi, mora obvezno zgraditi tudi osnovno infrastrukturo, to so parkirišča, optika po celotnem Bohinju, kanalizacija. Posledično bi tako za primer turistične nastanitve imele boljše storitev brezplačnega interneta, ki je po večjem delu Bohinja velika težava. Z izgradnjo parkirišč bi gostom omogočili uporabo javnega prevoza, ki je kompleks več dejavnikov in sodelovanja med večjimi podjetji.

Predlog za nadaljnje poslovanje v primeru ponovnega zaprtja je težko podati, saj se razmere zelo hitro spreminjajo. Cepivo proti covidu-19 že imamo in tudi nekaj precepljenosti prebivalcev po vsem svetu že obstaja. Po ugotovitvi iz raziskave pandemija koronavirusne bolezni covid-19ni predstavljala večjih težav manjšim turističnim nastanitvam, zato bi v

primeru ponovnega izbruha okužb s koronavirusom turističnim ponudnikom svetoval, naj izkoristijo čas za izboljšanje svoje turistične ponudbe. Večjim nastanitvenim obratom bi v primeru ponovnega zaprtja svetoval, naj skrbno spremljajo državne ukrepe in izkoristijo državno pomoč v popolnosti ter v tem času prav tako izkoristijo čas za izboljšanje turistične ponudbe in hitro prilagajanje trga, kot so delale do sedaj. Za varnost proti okužbi s koronavirusom bi predlagal, naj v primeru ponovnega izbruha okužb v prihajajoči jeseni nastanitve uporabljajo pre-check – in prijave prek spleta, kjer gosti podajo vse osebne podatke pred prihodom v nastanitev in tako zmanjšajo stik z gosti, in seveda upoštevanje zdravstvenih ukrepov, ki jih predlaga Nacionalni inštitut za zdravje. Žal se izgubita pristnost in stik z gostom, vendar sem mnenja, da se za skrbno poslovanje in zmanjšanje možnosti okužbe tehnika nagiba na stran varnosti tako turističnega ponudnika kot gosta.

SKLEP

Z izbruhom pandemije koronavirusne bolezni covid-19 je nastal problem celotnega gospodarstva, vendar je bila panoga turizma najbolj prizadeta od vseh. V teoretičnem delu sem najprej s pregledom virov in literature opredelil, kaj je pandemija in izvedel več o pandemijah v preteklosti. Nadaljeval sem z obrazložitvijo opredelitve turizma in nato na kratko pojasnil krize v turizmu. Osredotočil sem se na pandemijo SARS, Ebolo in na koncu pandemijo koronavirusne bolezni covid-19, ki je povzročila največjo gospodarsko škodo. Opredelil sem gorski turizem, saj je Bohinj gorska destinacija, ter kako je na gorske destinacije in turistične nastanitve vplivala pandemija koronavirusne bolezni covid-19. Nazadnje sem opisal državne ukrepe za pomoč omilitev posledic v turizmu, ki jo je povzročila pandemija koronavirusne bolezni covid-19.

V empiričnem delu sem s pomočjo kvalitativne metode, s strukturiranimi intervjuji izpolnil cilje zaključne strokovne naloge in odgovoril na raziskovalna vprašanja. Glavne ugotovitve so, da turistične nastanitve v Bohinju niso utrpeli upada prihodkov v primerjavi z letom 2019 in so izkoristile čas za izboljšavo svoje turistične nastanitve, v smislu ponudbe ali storitve. Skoraj vsi nastanitveni objekti so bili zadovoljni z državno pomočjo za omilitev posledic pandemije koronavirusne bolezni covid-19. Najbolj so bili zadovoljni s turističnimi boni 2020 in boni 2021, ki so skoraj vsem spremenili strukturo gostov v primerjavi s prejšnjimi leti, in sicer so v sezoni 2020 in 2021 prevladovali domači gosti. To je nekatere privabilo, da svojo turistično nastanitev oglašujejo na slovenskih portalih, družbenih omrežjih, ki sicer niso tako učinkoviti za goste iz tujine v primerjavi z večjimi rezervacijskimi kanali, kot sta Booking ali Airbnb.

Z raziskavo sem ugotovil, da se vsi turistični ponudniki nastanitvev strinjajo, da je ključni dejavnik za beleženje zelo uspešnih sezon ta, da gre za gorsko destinacijo. Gostje so v želji po miru, naravi, sproščanju in socialni distanci pred nevarnostjo okužbe s koronavirusom videli Bohinj kot pravo izbiro. Dejstvo je, da Bohinj s svojo neokrnjeno naravo in prečudovitimi gorami mora poskrbeti, da se izogne množičnemu turizmu in mora strmeti h

konceptu trajnostnega turizma, saj je narava tista, ki Bohinj dela gorsko destinacija, ki je iz leta v leto bolj priljubljena za obisk turistov iz vsega sveta. Pridobitev kakovostnih gostov, ki bodo bivali dlje časa in porabili več denarja na destinaciji, je glavni cilj vseh turističnih ponudnikov in prav tako celotne destinacije Bohinja.

V prihodnosti, v primeru ponovnega izbruha okužb in zapiranja državnih meja ter posledično nihanja poslovanj turističnih nastanitvev, je težko vedeti, kako se spoprijeti z višjo silo. Vendar menim, da so turistične nastanitve v Bohinju, tako kot ostali turistični ponudniki v Bohinju, pripravljeni na prihajajočo jesen v takem primeru, ampak upam, da je to preteklost in lahko turistične nastanitve v Bohinju zrejo v dobro prihodnost, s sodelovanjem in povezanostjo celotne občine Bohinj.

LITERATURA IN VIRI

1. Abdullah, A. S. M., Thomas, G. N., McGhee, S. M. & Morisky, D. E. (2004). Impact of severe acute respiratory syndrome (SARS) on travel and population mobility: implications for travel medicine practitioners. *Journal of Travel Medicine*, 11(2), 107.
2. Air New Zealand. (2020). *COVID-19 FAQs*. Pridobljeno 4. marca 2022 iz <https://www.airnewzealand.co.nz/covid19-faqs>
3. AJPES. (2022). *Register nastanitvenih obratov*. Pridobljeno 25. julija 2022 iz <https://www.ajpes.si/RNO/>
4. Backer, E. & Ritchie, B. W. (2017). VFR travel: A viable market for tourism crisis and disaster recovery? *International Journal of Tourism Research*, 19(4), 400–411.
5. Clark, E. (2003). *Sars strikes down Asia tourism*. Pridobljeno 9. avgusta 2022 iz <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/3024015.stm>
6. Coles, T. (2004). A local reading of a global disaster: some lessons on tourism management from an Annus Horribilis in South West England. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(2/3), 173–197.
7. Eugenio-Martin, J. L. & Campos-Soria, J. A. (2014). Economic crisis and tourism expenditure cutback decision. *Annals of Tourism Research*, 44(1), 53–73.
8. George, T. & Merkus, J. (2022, 27. januar). *Structured Interview | Definition, Guide & Examples*. Pridobljeno 15. avgusta 2022 iz <https://www.scribbr.com/methodology/structured-interview/>
9. Godde, P., Price, M. F. & Zimmermann, F. M. (ur.). (2000). *Tourism and development in mountain regions*. Oxon: CABI Publishing.
10. Gössling, S., Scott, D. & Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1–20.
11. Infoplease. (2021). *Most obese countries in the world*. Pridobljeno 3. avgusta 2022 iz <https://www.infoplease.com/world/health-statistics/fattest-countries-world>
12. Joffe, H. & Haarhoff, G. (2002). Representations of far-flung illnesses: the case of Ebola in Britain. *Social Science & Medicine*, 54(6), 955–969.

13. Kongoley-MIH, P. S. (2015). The impact of Ebola on the tourism and hospitality industry in Sierra Leone. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 5(12), 542–550.
14. Lepp, A. & Gibson, H. (2003). Tourist roles, perceived risk and international tourism. *Annals of Tourism Research*, 30(3), 606–624.
15. Maphanga, P. M. & Henama, U. S. (2019). The tourism impact of Ebola in Africa: Lessons on crisis management. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(3), 1–13.
16. McKercher, B. & Hui, E. L. L. (2004) Terrorism, economic uncertainty and outbound travel from Hong Kong. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(2/3), 99–115.
17. Morens, D. M., Folkers, G. K. & Fauci, A. S. (2009). What is a pandemic?. *The Journal of Infectious Diseases*, 200(7), 1018–1021.
18. Novelli, M., Burgess, L. G., Jones, A. & Ritchie, B. W. (2018). ‘No Ebola... still doomed’– the Ebola-induced tourism crisis. *Annals of Tourism Research*, 70, 76–87.
19. Občina Bohinj. (2017). *Strategija trajnostnega razvoja Bohinja 2025+*. Pridobljeno 17. julija 2022 iz <https://promet.bohinj.si/wp-content/uploads/2020/09/Strategija-trajnostnega-razvoja-Ob%C4%8Dine-Bohinj-2023.pdf>
20. Osti, L. & Nava, C. R. (2020). Loyal: to what extent? A shift in destination preference due to the COVID-19 pandemic. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 1(1), 100004.
21. Pforr, C. (2006). *Tourism in post-crisis is tourism in pre-crisis: a review of the literature on crisis management in tourism*. Working paper Series: no. 2006:1. Curtin University of Technology, School of Management. Pridobljeno 7. avgusta 2022 iz <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/36215>
22. Piret, J. & Boivin, G. (2021). Pandemics throughout history. *Frontiers in Microbiology*, 11, 631736.
23. Qiu, W., Rutherford, S., Mao, A. & Chu, C. (2017). The pandemic and its impacts. *Health, Culture and Society*, 9, 1–11.
24. Richins, H. & Hull, J. (ur.). (2016). *Mountain tourism: experiences, communities, environments and sustainable futures*. Wallingford, Oxfordshire: CABI.
25. Río-Rama, M., Maldonado-Erazo, C., Durán-Sánchez, A. & Álvarez-García, J. (2019). Mountain tourism research. A review. *European Journal of Tourism Research*, 22, 130–150.
26. Slovenian Tourist Board. (brez datuma). *Bohinj*. Pridobljeno 25. junija 2022 iz <https://www.slovenia.info/en/places-to-go/regions/alpine-slovenia/bohinj>
27. STA. (2020, 21. september). Union Hoteli v času COVID-19 oddajajo sobe študentom ter poslovnežem za pisarne. *Finance*. Pridobljeno 22. junija 2022 iz <https://izvozniki.finance.si/8966026/Union-Hoteli-v-casu-COVID-19-oddajajo-sobe-studentom-ter-poslovnezem-za-pisarne>
28. Stubelj, A. (2018). *Uravnotežen pogled na znamko turistične destinacije Bohinj* (magistrsko delo). Ekonomska fakulteta.

29. The World Bank. (2014). *The economic impact of the 2014 Ebola epidemic: short and medium term estimates for West Africa* [pdf]. Pridobljeno 8. avgusta 2022 iz <https://documents1.worldbank.org/curated/en/524521468141287875/pdf/912190WP0see0a00070385314B00PUBLIC0.pdf>
30. Turizem Bohinj. (2022). *Turizem Bohinj* (interno gradivo). Bohinjsko jezero: Turizem Bohinj – Zavod za pospeševanje Turizma.
31. UNWTO. (2022). *Impact assessment of the covid-19 outbreak on international tourism*. Pridobljeno 6. julija 2022 iz <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>
32. UNWTO. (brez datuma). *Mountain tourism*. Pridobljeno 26. julija 2022 iz <https://www.unwto.org/mountain-tourism>
33. Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. (2020, 18. oktober). *Predsednik vlade Janez Janša od danes dalje je za celo Slovenijo razglašena epidemija*. Pridobljeno 8. julija 2021 iz <https://www.gov.si/novice/2020-10-18-predsednik-vlade-janez-jansa-od-danes-dalje-je-za-celo-slovenijo-razglasena-epidemija/>
34. Vărzaru, A. A., Bocean, C. G. & Cazacu, M. (2021). Rethinking tourism industry in pandemic COVID-19 period. *Sustainability*, 13(12), 6956.
35. Vlada Republike Slovenije. (2021). *Odpravljanje posledic epidemije*. Pridobljeno 20. januarja 2022 iz <https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/odpravljanje-posledic-epidemije/>
36. Walton, J. K. (2021). Tourism. V *Encyclopedia Britannica*. Pridobljeno 10. avgusta 2022 iz <https://www.britannica.com/topic/tourism>
37. Wilder-Smith, A. (2006). The severe acute respiratory syndrome: impact on travel and tourism. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 4(2), 53–60.
38. Worldometers. (2022). *Coronavirus*. Pridobljeno 7. avgusta 2022 iz <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
39. WTTC. (2014). *Impact of the Ebola epidemic on travel & Tourism*. Pridobljeno 1. avgusta 2022 iz <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2018/Impact%20of%20the%20Ebola%20epidemic%20on%20Travel%20and%20Tourism%202018.pdf?ver=2021-02-25-182521-103>
40. Wu, F., Zhao, S., Yu, B., Chen, Y. M., Wang, W., Song, Z. G., ... & Zhang, Y. Z. (2020). A new coronavirus associated with human respiratory disease in China. *Nature*, 579, 265–269.
41. Zeng, L., Li, R. Y. M. & Huang, X. (2021). Sustainable mountain-based health and wellness tourist destinations: the interrelationships between tourists' satisfaction, behavioral intentions, and competitiveness. *Sustainability*, 13(23), 13314.

PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik

1. Pandemija koronavirusne bolezni covid-19 je pripeljala do velikih sprememb v celotni turistični industriji in prav tako močno prizadela tudi možnost potovanja po vsem svetu. Ali ste čas med pandemijo izkoristili za izboljšave, naredili, kakšne spremembe v svoji turistični ponudbi?
2. Ali ste morda fizično posegli v svojo nastanitev, jo prenovili, in če ste, zakaj ste se odločili za ta korak?
3. Po preverjenih informacijah so gorske destinacije, pod katero spada tudi Bohinj, bile manj prizadete v času pandemije koronavirusne bolezni covid-19. Ali se je struktura gostov v primerjavi z letom 2019 oziroma časom pred krizo močno spremenila v vaši nastanitvi?
4. Povprečna dolžina bivanja gostov v nastanitvah v Bohinju je v letu 2019 znašala 2,67 nočitve. V naslednjih dveh letih, 2020 in 2021, je ta znašala 2,98 in 2,70 nočitve. Kakšna je bila povprečna dolžina bivanja, ki ste jo beležili v svoji nastanitvi in kaj menite, da je treba narediti, da se dolžina bivanja še podaljša?
5. Ali ste v času pandemije bolj ciljali na domače goste in naredili več promocije zanje, da bi jih privabili k obisku vaše nastanitve?
6. Ali vam je uspelo v teh težkih časih obdržati stalne goste, in če ja, na kakšen način?
7. V času pandemije koronavirusne bolezni covid-19 se je položaj glede delovanja turističnih nastanitev spreminjal zelo hitro glede na dane ukrepe in je tako bilo med najbolj negotovimi vejami gospodarstva. Kako ste se prilagajali hitrim spremembam? Kakšni so bili nujni ukrepi načrtov, ki ste jih sprejeli v tem času?
8. V primeru, da ste beležili znatni upad prihodkov, kakšno strategijo ste ubrali za zmanjšanje stroškov v vaši nastanitvi?
9. Zniževati stroške v vidnem očesu gosta lahko pomeni znatno zmanjšanje zadovoljstva gosta s storitvami. Ali ste bili primorani k takim postopkom?
10. Ali ste beležili povečanje prihodka v svoji nastanitvi v letu 2021 v primerjavi z letom 2020?
11. Kot omenjeno, so se pravila igre in odloki spreminjali zelo hitro v času pandemije koronavirusne bolezni covid-19 v letih 2020 in 2021. Kateri odloki so vplivali pozitivno na vaše poslovanje?
12. Ste bili zadovoljni z državno pomočjo v času popolne prepovedi oddajanja turističnih nastanitev?
13. Menite, da je razlog, da je Bohinj v času pandemije koronavirusne bolezni covid-19 beležil kar dobro število prihodov, ta, da je pozicioniran kot trajnostni turizem (manjše število turistov, manj komercializacije, več miru)? Ali menite, da je trajnostni turizem

pomemben dejavnik za turizem v prihodnosti in moramo v Bohinju stremeti k temu?

14. Ali vaša turistična nastanitev sodeluje z lokalno skupnostjo/lokalnimi ponudniki?
Menite, da je pomembno sodelovanje z lokalno skupnostjo?

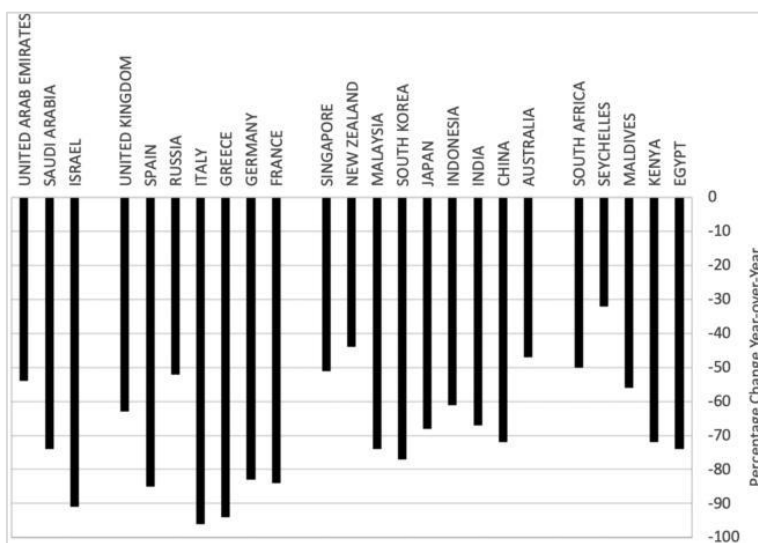
15. Kaj menite, da je ključno za izboljšanje poslovanj turističnih nastanitev v Bohinju?

Priloga 2: Prikaz primerjave po mednarodnih turističnih prihodih po kontinentih in njihov ekonomski vpliv

Vir: UNWTO (2022).

Priloga 3: Sprememba zasedenosti nastanitev za teden od 21. marca 2020 v primerjavi z letom 2019 po različnih državah

Vir: Gössling, Scott & Hall (2020).